

Налазимо се у дубокој кризи, али не могу да предвидим какав ће бити исход. Наслућујем да ћемо, вероватно, и даље пропадати. За сада се не види томе крај. Другим речима, повећаће се број незапослених, смањиће се приходи, доћи ће и до опште несташице и лично мислим да може да уследи талас социјалних немира. Актуелна власт у Србији показала се неспособном да предвиђа и у властитом интересу. Рецимо, Мило Ђукановић је, процењујући да ће наступити економска криза, а она се у Црној Гори већ појавила, пре тога организовао изборе на којима је победио. Сада је миран наредне три године. Међутим, наши политичари то нису разабрали, па изгледа да планирају изборе за октобар, када ћемо бити, према мом мишљењу, у јеку знатно дубље кризе него што је она данас – каже уважени српски академик др Коста Чавошки, редовни професор Правног факкултета у Београду, анализирајући тренутно политичко, економско и социјално стање у земљи.

Како процењујете прилике на Космету, а како све чешће поминано војвођанско питање? Наравно, у том контексту, занима нас и Ваш коментар о ставу Владе према поменутих егзистенцијалним српским питањима?

– Када је по среди Косово и Метохија, ту српска Влада најблаже речено, багателише елементарне српске интересе. Иако она никада формално није признала самозвану државу косметских Арбанаса на Косову и Метохији, она се не противи признању од стране других држава, чак је недавно председник Борис Тадић изјавио да нема ништа против тога да самозвана држава Косово уђе у Међународни монетарни фонд, иако то, заправо, значи својеврсно међународно признање врло значајне међународне организације. Такође је пристао да се уместо институције Уједињених нација, а то је био УНМИК, инсталише Еулеск, који је институција Европске уније, а она свим силама подржава независност Космета. Њихова политика према стожеру српске државности и националног интегритета је поражавајућа и капитулантска. Када говоримо о ситуацији у Војводини, и уопште војвођанском питању, до мене допиру сазнања, да се владајућа коалиција поделила и да социјалисти у овом часу тврде, додуше интерно, да неће пристати на потврђивање предложеног Статута Аутономне покрајине Војводине. Мада, када је о социјалистима реч, изгледа да се поставља само питање цене. Највероватније је да понуђена цена није довољно висока, отуда у овом часу, њихово тренутно противљење. Иначе, сам Статут и оно што после тога следи, а то је републички Закон о преношењу већих надлежности са Републике на Покрајину, значи успостављање државности Војводине, а тиме и нове државе у оквиру државе Србије. То је пут сецесије, даљег разбијања српског државног простора. Такође, на то наводи и Тадићева изјава да би, поред Војводине, требало направити неке „покрајине” у оквиру Србије, једне мале државе од осам милиона становника, за разлику, рецимо од

Француске, која нема никакве покрајине, ни регионе, и других великих држава. То значи да су владајући „жути“ и остали пристали да после, надам се, привременог губитка Косова и Метохије, иду путем даље дезинтеграције Србије. Нажалост, такве су прилике, да не гајим превелики оптимизам. Но, нада је у људима, ни у чему другом. У њиховој снази воље, упорности, доследности и чврстости, спремности да издрже. Наслућујем да таквих има у српском народу, али нема их довољно. Са друге стране, околности у којима смо се обрели, изузетно су тешке и болне. Изгубили смо заједничку државу, нису више сви Срби под једним државним кровом, Србија је обогалена, привременим губитком Космета, а на путу је и осамостаљење Војводине. То само говори да нови господари света изгледа сматрају да Срби једино заслужују такозвану предкумановску Србију. Србију без Косова и Метохије, Војводине и Рашке. Отуда мој песимизам. А оптимизам се може укоренити само у чврстој вољи народа и већег дела њене духовне и политичке елите да се томе супротстави.

Спољно-политичке околности се усложњавају могућношћу да Србија приступи НАТО пакту, пре него што уђе у ЕУ. У том смислу, амбасадор Руске Федерације његова екселенција Александар Конузин јасно је ставио до знања какав би, у измененим околностима, био и став Русије.

– Изјава амбасадора Русије господина Конузина итекако је оправдана. Дакле, не можете имати добре односе са Русијом, а у исто време гајити добре односе са њеним непријатељима. Поготово, ступити у такву војну организацију, која размишља о разбијању Русије на три државе и уништењу руског народа. По мом суду, било какав разговор о уласку Србије у Атлански пакт који нас је онако зверски бомбардовао 1999. године је не само потпуно бесмислен, он је заправо израз најприземнијег и најсрамнијег капитуланства и квислиншке политике. Садашњи министар одбране, као и његов претходник, имају задатак дат од стране Вашингтона и Брисела, да нашу војску непрестано смањују, разоружавају и обогалјују. Они су то извели са успехом. Свега четири наша авиона тренутно су у стању да лете, број тенкова смањен је са хиљаду на три стотине, а имамо укупно, са сталним професионалним саставом, само 27 хиљада припадника наше српске војске. Чак се може рећи да у Србији има више полицајаца него војника, а има више припадника обезбеђења којекаквих такуна, банака и других приватних институција, него што има има војске и полиције. Наша оружана сила уопште не постоји. Изгледа да ће крајњи циљ тог коначног разоружавања и убогаљивања војске бити њен улазак у Атлански пакт, јер до тада бисмо морали да променимо своје наоружање, да прихватимо западно. Отуда би наш улазак у НАТО био дограђивање српске војске. Мислим да се томе апсолутно треба супротставити. Како? У овом случају, поред парламентарних, треба користити и ванпарламентарна средства. Крајње је време да се схвати да ову владајућу коалицију неће поразити гласови у парламенту, него кука и мотика на улици.

Да ли се слажете у констатацији да би Србија много лакше прошла кроз период тешке кризе да је имала, или да има свој национални план и програм.

– Када је у питању српски национални план и програм, имам врло одређено мишљење. Наиме, као оснивач Демократске странке још крајем 1989. године, формулисао сам национални програм Демократске странке у писму „О намерама”. Писао сам део који се односи на поменућу тему. Сећам се да смо се тада спорили око тога да ли је потребно унети одредбу да, уколико дође до распада Југославије или насилне сецесије појединих федералних јединица, попут Словеније и Хрватске, да у том случају, они народи који се отцепљују, не могу за собом повући територије које су претежно насељене другим народима. Мислио сам на републику Српску крајину, у оквиру Хрватске. Показало се онда да су нас догађаји прерасли, па када сам правио национални програм у оквиру српске Либералне странке 1991. године морао сам то другачије да формулишем. Чак сам био принуђен и неколико пута да га мењам. У једном тренутку сам схватио да то више не треба да се чини.

Зашто?

– Због тога што ми у овом моменту можемо да изразимо само тренутни национални интерес за који се можемо борити и који је у овом моменту актуелан. Не можемо да говоримо о дугорочним националним интересима. Уколико бих сада поменуо Јужну Србију, мало њих би знало на шта се то односи. А тај појам има тачно одређено значење. Отуда, према мом мишљењу, оно што је прави национални програм, сваки припадник наше духовне и политичке елите треба да носи у свом срцу и не треба јавно да га изражава. Озбиљне државе никада свој национални програм до краја не формулишу, него прво заузму неку територију. Претпостављам да су Мађари који су у једном тренутку, када су славили хиљаду година круне св. Иштвана и постојања мађарске државе, зарад тога подигли четири куле на све четири стране света, од којих се једна налази у Земуну, то је Гардош кула, друга у Трансилванији, на истоку, следећа у Словачкој, дакле, на северу и четврта на граници између данашње Мађарске и Аустрије. Једино се ова кула налази у садашњим матичним границама. Дакле, и они такође имају на уму свој програм, али сем малих националистичких група, нико од озбиљних државника и интелектуалаца, питање националног програма јавно не износи. Али, подразумева! Мислим да и ми Срби тако нешто морамо предузети и не треба да саопштавамо које су нам све намере да не би наши непријатељи то злоупотребили.

Можда у овом смислу може да послужи Гарашаниново „Начертаније“?

– „Начертаније” Илије Гарашанина било је формулисано 1864. године. Све до краја 19. века, сем краља, председника влада и најугледнијих водећих људи српске интелектуалне елите, другима, обичном свету, садржина „Начертанија” није била позната. Чак је и Аустроугарска, преко својих тајних служби успела да сазна само поједине, мање делове, да би тај програм јавно био објављен тек после Другог светског рата. Дакле, сви су деловали по том истом програму, а да се за „Начертаније” није јавно знало. Тако би требало да поступају данас водећи Срби, а не да, рецимо, бахато говоре да су наше границе Карловац, Карлобаг, Вировитица... Зашто бисмо у овом тренутку о томе причали, када је више него очигледно да немамо снаге да сачувамо ни Косово и Метохију?! То је основни разлог што сам против тога да се у овом часу формулише српски национални програм у потпуности. Треба само говорити о непосредним националним циљевима, као што је очување интегритета Србије, интегритета Републике Српске, национални циљ је враћање Космета у окриље државе Србије, затим спречавање да се путем аутономије одвоји Војводина. О свему осталом сада треба ћутати, али истовремено и подразумевати оно што је наша национална самосвест.

Представник сте националног дела српске интелектуалне елите. Колико је она сада ослабљена, немоћна?

– Видите, шта бисмо ми радили да сматрамо да су нам, којим случајем, Мађари и мађарска држава велики непријатељи!? Прво бисмо настојали да направимо раскол у њиховој политичкој и духовној елити, затим да обогалимо и смањимо њихову војску, да ослабимо њихову националну самосвест. То нам чине наши непријатељи. Успели су да путем великог новца који пристиже из Вашингтона и Брисела, али и неких приватних фондова, купе део политичке и знатне делове духовне елите. Наша политичка елита потпуно је посрнула, а духовна је у великој мери подељена. То је врло погубно за остварење елементарних националних циљева. Када говоримо о бољем делу наше интелигенције она се, Богу хвала, добро држи, али нажалост, нема приступа средствима јавног информисања! Оно што се не каже, не саопшти преко ТВ екрана, или у тиражним дневним листовима, то за наш обичан свет не постоји, као да се није ни десило. Постоји само оно што „друга Србија” саопштава и упорно пропагира.

Висока интелектуална свет подразумева изузетно образовање, али и одговорност према тој истој Србији, која је годинама у њих улагала.

– Нисам баш сасвим сигуран да је увек потребно највише образовање. Узмите творце

наше државе: Карађорђа, Милоша Обреновића и потоње Уставобранитеље. Све су то били неписмени људи, али су у исто време имали довољно здравог разума и способности, такозване практичке разборитости и направили су државу. Истина, слали су своју децу и потомке угледних људи у иностранство да стекну одређено образовање. Сви су се они враћали и отплаћивали дуг Србији. То је било довољно да се држава створи или очува. Илија Гарашанин припада другој генерацији која је била писмена и образована, али он није имао високо образовање. Тек крајем века, појавили су се људи попут Стојана Новаковића, који су имали највише образовање. Сматрам да је у политици високо образовање потребно, али није довољно. Оно што је сада драгоцено, то је велика снага воље и упорност да се сагласно тој вољи поступа. Такође и чврстина и непоколебљивост. То је, пре свега, питање људског карактера, а не само питање знања. Изгледа да су сада код нас у Србији, захваљујући лошем типу политичког режима, најгори људи са најгорим карактерима у политичком врху.

Куда то воде Србију њени политичари?

– Они који су на власти највећи део свога времена посвећују личном богаћењу и сналажењу. Не само што одбацују основне националне задатке, него чак и елементарни државни посао, који раде као од „беде“. Чак су гори и од Титових послушника, јер оно је ипак била једна врста сталешког система где се знало шта коме припада, на дугу стазу, па људи нису били толико грамзљиви. Постојећи политичари добро знају да, рецимо, министарско место појединцу припада само неколико година, и онда треба да се „снађу“ до краја живота, а то значи да за кратко време приграбе огромне паре. Ето куда нас воде садашњи политичари!

У Србију стиже Џозеф Бајден, потпредседник САД. Светска јавност зна да је својевремено поручивао да Србе треба оградити бодљикавом жицом, прилично је сатанизовао наш народ. Чему та посета?!

– Све је то више него понижавајуће за српски народ. Изгледа да је план да Бајден прво оде у Приштину, Шиптарима честита назависност и да им каже да их у томе подржава. Ми смо, онако, успут. Питам се како уопште можемо да примимо некога ко је признао независност самозване државе косметских Арбанаса, који их и посећује, у томе подржава и онда још долази у Србију! Највероватнији циљ његове посете јесте да убеди Србију да и она то исто уради, односно, призна независност фантомске државе. Зашто би уопште са њим било ко разговарао!? Овде није у питању само несмотреност, него је по среди прихватање и пристајање на највеће национално понижење.

У каквом је стању српски народ када све то толерише?

– Пораз увек производи велику апатију, а ми смо у ратовима од 1991. до 1995. били страшно поражени. Претрпели смо огромне националне губитке: од српских земаља на тлу Хрватске, преко БиХ и сада, нажалост, Косова и Метохије, а олако је призната и независност Македоније. После свега тога, мало ко има шта да каже што би овај народ охрабрило. Обичан народ осећа да смо у грдним неприликама, а не види излаз. Обични људи нису у стању да формулишу било какав програм или да наслуте шта би требало предузети. Међу онима који су на политичкој сцени не виде никога за кога би могли да поверују да би нас извео из велике несреће. Наши људи олако наседају лажним обећањима да ће стићи велики новац из Вашингтона или Брисела и да ће прибавити неки приход, иако је свакоме јасно да ће у годинама које следе бити горе него што је сада. Срби морају да остану то што јесу и да се боре за очување националног идентитета који почива на три стуба: источно православље, српски језик и косовски завет. Отуда је питање Косова и Метохије за нас од судбоносног значаја. Јер без Космета тешко да можемо опстати. Били бисмо сасвим другачији народ него што смо сада, уколико га трајно изгубимо. Морамо да истрајемо и да се одржимо на овим просторима.

(Разговор водила Биљана Живковић)